

APSTIPRINU

Madonas novada pašvaldība

Ar pilsētā ietnēm
Ar Jurgovičs 21.10.2014.

Labones ezera zivsaimnieciskās ekspluatācijas noteikumi

SASKAŅOTS

Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides
zinātniskais institūts "BIOR"

G. Korņilovs
Zinātniskais institūts "BIOR"
Zivju resursu pētniecības
departamenta vadītājs
Georgs Korņilovs

SASKAŅOTS

Valsts vides dienesta
Madonas reģionālā vides pārvalde

VVD Madonas reģionālās
vides pārvaldes
direktors

J. Sobko
J. Sobko

Rīga, 2014

Darba izpildītāji – Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskā institūta "BIOR" Zivju resursu pētniecības departamenta Iekšējo ūdeņu nodaļas darbinieki:

Jānis Birzaks, laboratorijas vadītājs

Ēriks Aleksejevs, vadošais pētnieks

Jānis Aizups, pētnieks

Māris Strūģis, pētnieks

Jānis Bajinskis, asistents

Jānis Šlūke, asistents

Toms Zālāns, asistents

1. Ūdenstilpes raksturojums

Labones ezers (ūdenstilpes kods 42443) atrodas Madonas novada teritorijā ($26^{\circ} 06' 56''$ / $56^{\circ} 47' 15''$).

Saskaņā ar Civillikumu un Civillikuma II Pielikumu Labones ezers ir privāta ūdenstilpe, kurā zvejas tiesības pieder valstij.

Ezera ūdens virsmas platība ir 26 ha (V/U "Meliorprojekts" 2000. gada dati), maksimālais dziļums – 6,9 m, vidējais – 4,5 m (Valsts meliorācijas projektēšanas institūta 1974. gada dati).

Labones ezers ir notekošs. No tā iztek neliela ūdenstece uz Austronas upi. Tālākā notece caur Aronu, Aivieksti un Daugavu uz Rīgas jūras līci.

Uz iztekas izveidots regulators. Pēc V/U "Meliorprojekts" 2000. gada dati ezeram ir sekojoši ūdens līmeņi: minimālais – 108,8, normālais – 108,9 un maksimālais – 109,1.

Ezera grunts pārsvarā dūņaina, vietām nedaudz smilšaina un akmeņaina.

Viršūdens aizaugums, ko veido niedres, meldri, grīšļi un citi ūdensaugi, novērtēts ap 15% no ezera ūdens virsmas platības.

Labones ezers pieder pie eitrofa tipa ezeriem, kam parasti raksturīga augsta potenciālā zivju produktivitāte.

Ezera piekrastē intensīva saimnieciska darbība nenotiek. Krastmala apaugusi ar kokiem un krūmiem, tālāk mežs un pļavas. Gar ezeru iet dzelzceļš. Kopumā ezera ūdens kvalitāte atbilst zivsaimniecības vajadzībām.

Saskaņā ar Madonas novada teritorijas plānojumu 2013. – 2025. gadam Labones ezeram aizsargjoslas platums ir 100 m.

Saskaņā ar Zvejniecības likumu, ap ezera krastu noteikta 4 m plata tauvas josla, ko zvejnieki un makšķernieki drīkst izmantot, pārvietojoties gar krastu, bet citām ar zvejniecību saistītām vajadzībām to var izmantot pēc saskaņošanas ar zemes īpašnieku.

2. Ihtiofauna

No 09. līdz 10.07.2014. Labones ezerā tika veikta kontrolzveja, izmantojot tīklus ar linuma acu izmēru 8, 12, 13, 14, 15, 18, 20, 25, 27, 30, 33, 35, 40, 45, 50, 60 un 70 mm, mazuļu vadu (linuma acu izmērs āmī – 5 mm) un vēžu murdus.

2014. gada kontrolzvejā Labones ezerā tika konstatētas 7 zivju sugas: līdaka *Esox lucius*, plaudis *Abramis brama*, rauda *Rutilus rutilus*, rudulis *Scardinius erythrophthalmus*, līnis *Tinca tinca*, asaris *Perca fluviatilis* un akmeņgrauzis *Cobitis taenia*, kā arī platspīļu vēzis *Astacus astacus*.

Ar 8 – 18 mm tīkliem noķertas 4 sugu zivis, no kurām pēc skaita: raudas – 50%, asari – 29%, ruduļi – 20% un plauži – 1%.

Ar 20 – 35 mm tīkliem noķertas 5 sugu zivis, no kurām pēc skaita: asari – 51%, raudas – 28%, plauži – 13%, ruduļi – 5% un līdakas – 3%.

Ar 40 – 70 mm tīkliem noķertas 2 sugu zivis, no kurām pēc skaita: plauži – 88% un līņi – 12%.

Ar mazuļu vadu noķertas 6 sugu zivis: līdaka, plaudis, rauda, rudulis, asaris un akmeņgrauzis.

Ar vēžu murdiem tika noķerti 23 platspīļu vēži.

Ihtiofaunas pētījumi ezerā veikti arī iepriekš. Astoņdesmitajos gados zivju aizsardzības inspekcijas darbinieki Labones ezerā konstatējuši 3 zivju sugas: plaudis, rauda un asaris.

Savukārt Latvijas Zivju resursu aģentūras 2007. gadā veiktajā kontrolzvejā konstatētas 9 zivju sugas: līdaka, plaudis, rauda, rudulis, līnis, karūsa, ausleja, asaris un akmeņgrauzis, kā arī platspīļu vēzis.

Pēc piecdesmito gadu datiem ezerā bijušas sastopamas 11 zivju sugas: līdaka, plaudis, rauda, rudulis, līnis, ālants, sapals, asaris, ķīsis, vēdzele un zutis, kā arī vēži.

Nozvejas statistikā no 1953. gada līdz 2005. gadam pieminētas 8 zivju sugas: līdaka, plaudis, plicis, rauda, rudulis, līnis, karūsa un asaris.

Labones ezerā ielaisti sekojošu zivju sugu kāpuri un mazuļi: plauži (1975., 1984.) un līņi (1981.)

3. Ezera līdzšinējā zivsaimnieciskā izmantošana

Labones ezers apzvejots no 1953. gada līdz 2005. gadam. No 1973. gada līdz 1977. gadam ezers bija nodots, vietējam kolhozam, bet no 1980. gada līdz 1990. gadam – starpkolhozu uzņēmumam "Arona". No 2000. gada līdz 2005. gadam ezeru apzvejoja individuālie zvejnieki.

Oficiāli reģistrētā nozveja piecdesmitajos gados svārstījies no 27 kg līdz 2110 kg (vidēji – 729 kg) gadā (1. tab.) ar vidējo produktivitāti 28,1 kg no hektāra (2. tab.), astoņdesmitajos gados – no 30 kg līdz 346 kg (vidēji – 173 kg) gadā vai 6,7 kg/ha un no 2000. gada līdz 2013. gadam – no 39 kg līdz 125 kg (vidēji – 81 kg) gadā vai 3,1 kg/ha. Nozvejas svārstības galvenokārt skaidrojamas ar izmaiņām zvejas intensitātē.

4. Zivju krājumu raksturojums

No 1953. gada līdz 2005. gadam vidējā zivsaimnieciskā produktivitāte bijusi samērā augsta – 9,0 kg/ha. Nozvejas pamatmasu veidoja plauži raudas un līdakas. Minētajām sugām šajos gados vidējā produktivitāte ir attiecīgi 3,1 kg/ha, 2,8 kg/ha un 1,9 kg/ha, atsevišķos gados sasniedzot: plaužiem – 41,0 kg/ha, raudām – 19,0 kg/ha un līdakām – 18,7 kg/ha. Pārējo sugu zivis tika nozvejotas neregulāri vai ļoti maz.

2014. gada kontrolzvejā ar 20 – 35 mm tīkliem noķertas 5 sugu zivis, no kurām pēc masas: asari – 45%, raudas – 28%, plauži – 13%, līdakas – 8%

un ruduļi – 6%. Ar 40 – 70 mm tīkliem noķertas 2 sugu zivis, no kurām pēc masas: plauži – 82% un līņi – 18%.

Kopumā, spriežot pēc kontrolzvejas rezultātiem, Labones ezera zivju krājumu pamatmasu veido plauži, asari, raudas, līņi un ruduļi. Kontrolzvejā uz 15 m garu tīklu ar linuma acu izmēru 20 – 35 mm vidēji noķerts 0,6 kg zivju, bet uz 30 m garu 40 – 70 mm tīklu – 0,7 kg, kas ir slikts rezultāts Latvijas ezeriem vasaras sezonā un viduvējs atbilstoša tipa ezeriem.

5. Iespējamā ezera zivsaimnieciskā izmantošana

5.1. Dabisko zivju krājumu izmantošana

Zivis tiek zvejotas un makšķerētas, izmantojot to pašatražošanas. Zivju ielaišana netiek veikta. Nozvejas pamatmasu veidos plauži, asari, raudas, līņi un ruduļi. Ezera ikgadējā potenciālā galveno "rūpniecisko" zivju sugu kopējā nozveja, ieskaitot rūpniecisko zveju, makšķerēšanu, kā arī citas iespējamās neregistrētās nozvejas, varētu būt ap 45 kg/ha, kas pie ezera laukuma 26 ha dod ap 1,2 t gadā.

5.2. Zivju krājumu mākslīga papildināšana

- Gadījumā, ja līdakas tiek intensīvi zvejotas un/vai makšķerētas, var veikt to kāpuru (ap 500 gab./ha jeb 13 tūkst. gab. gadā) vai mazuļu (ap 100 gab./ha jeb 2,6 tūkst. gab. gadā) ielaišanu uz izmantojamo (dotajai zivju sugai piemērotāko) platību – aptuveni 26 ha.

- Iespējama arī zandartu šīgadeņu ielaišana ap 100 gab./ha jeb 2,6 tūkst. gab. gadā uz izmantojamo platību – aptuveni 26 ha. Ņemot vērā ezera tipu, dabiski atražojošas zandartu populācijas izveidošanās varbūtība ir maza, tāpēc to daudzums būs atkarīgs no ielaišanas efektivitātes.

- Iespējams veikt zušu mazuļu ("stiklveida zušu") ielaišanu ap 100 gab./ha jeb 2,6 tūkst. gab. gadā vai paaudzētus zušu mazuļus 20 gab./ha jeb 0,5 tūkst. gab. gadā uz izmantojamo platību – aptuveni 26 ha.

- Ezerā iespējams ielaist arī divvasaru karpas ap 50 gab./ha jeb 13 tūkst. gab. gadā uz izmantojamo platību – aptuveni 26 ha. Mazāka izmēra karpu ielaišana būs samērā neefektīva, jo tās labāk par vietējām zivīm pieejamas līdakām.

- Iespējama arī dažāda vecuma sudrabkarūsu ielaišana līdz 100 gab./ha jeb ap 2,6 tūkst. gab. gadā uz izmantojamo platību – aptuveni 26 ha.

6. Ezera zivsaimnieciskās izmantošanas noteikumi

6.1. Rūpnieciskā zveja

6.1.1. Zivju zveja veicama, ievērojot rūpnieciskās zvejas noteikumus iekšējos ūdeņos.

6.1.2. Saskaņā ar Ministru kabineta 2009. gada 30. novembra noteikumiem Nr.1374 "Noteikumi par rūpnieciskās zvejas limitiem un to izmantošanas kārtību iekšējos ūdeņos" Labones ezerā noteikts tīklu limits – 125 m. Katrus 30 m no tīklu kopgaruma var aizstāt ar 1 murdu un kopumā lietot līdz 4 mурdiem, proporcionāli samazinot tīklu limitu. Pašvaldība reizi gadā līdz 1. jūlijam var iesniegt "BIOR" priekšlikumus par zvejas limitu izmaiņām.

6.2. Amatierzveja – makšķerēšana

6.2.1. Makšķerēšana veicama, ievērojot vispārējos makšķerēšanas noteikumus.

6.2.2. Lai regulētu makšķernieku skaitu, ietekmi uz vidi, limitētu zivju krājumu izmantošanu un iegūtu papildus līdzekļus zivju krājumu papildināšanas pasākumu veikšanai, ezerā vai tā daļā var organizēt licencēto makšķerēšanu.

6.2.3. Licencēto makšķerēšanu organizē, saņemot pašvaldības pilnvarojumu, un, ievērojot Ministru kabineta 2003. gada 14. oktobra noteikumu Nr. 574 "Licencētās amatierzvejas – makšķerēšanas – kārtība" prasības, noteiktā kārtībā izstrādājot licencētās makšķerēšanas nolikumu, kurā var tikt paredzētas atkāpes no vispārējiem makšķerēšanas noteikumiem, ja:

- tiek nodrošināta regulāra zivju krājumu papildināšana makšķernieku vajadzībām, ielaižot zivis, kas ir galvenie makšķerēšanas objekti (līdakas, zandarti, karpas u.c.);
- noteikta atbildīgā pašvaldības vai Valsts vides dienesta pilnvarota persona, kas piedalās vides un zivju resursu aizsardzības un uzraudzības pasākumos;
- tiek veikti Madonas reģionālās vides pārvaldes ieteikti pasākumi ezera ekoloģiskā stāvokļa uzlabošanai vai saglabāšanai;
- makšķerniekiem tiek sniegti noteikti pakalpojumi, kas var ietvert makšķerēšanas vietu aprīkošanu un sakopšanu, laivu bāzu un atpūtas vietu izmantošanas iespējas, laivu un makšķerēšanas rīku īri, konsultācijas par makšķerēšanas vietām u.c.

6.3. Zivju dzīves vides uzlabošana un to krājumu papildus aizsardzība

- Lai pastiprinātu zvejas kontroli un apkarotu iespējamo maluzvejniecību Labones ezerā, zivju krājumu aizsardzībā būtu vēlams iesaistīt pašvaldības pilnvarotas personas.

- Tā kā Labones ezerā ir pietiekami labi apstākļi zivju nārstam un attīstībai, tad nav nepieciešams veikt zivju dzīvotņu un nārsta vietu uzlabošanas pasākumus.

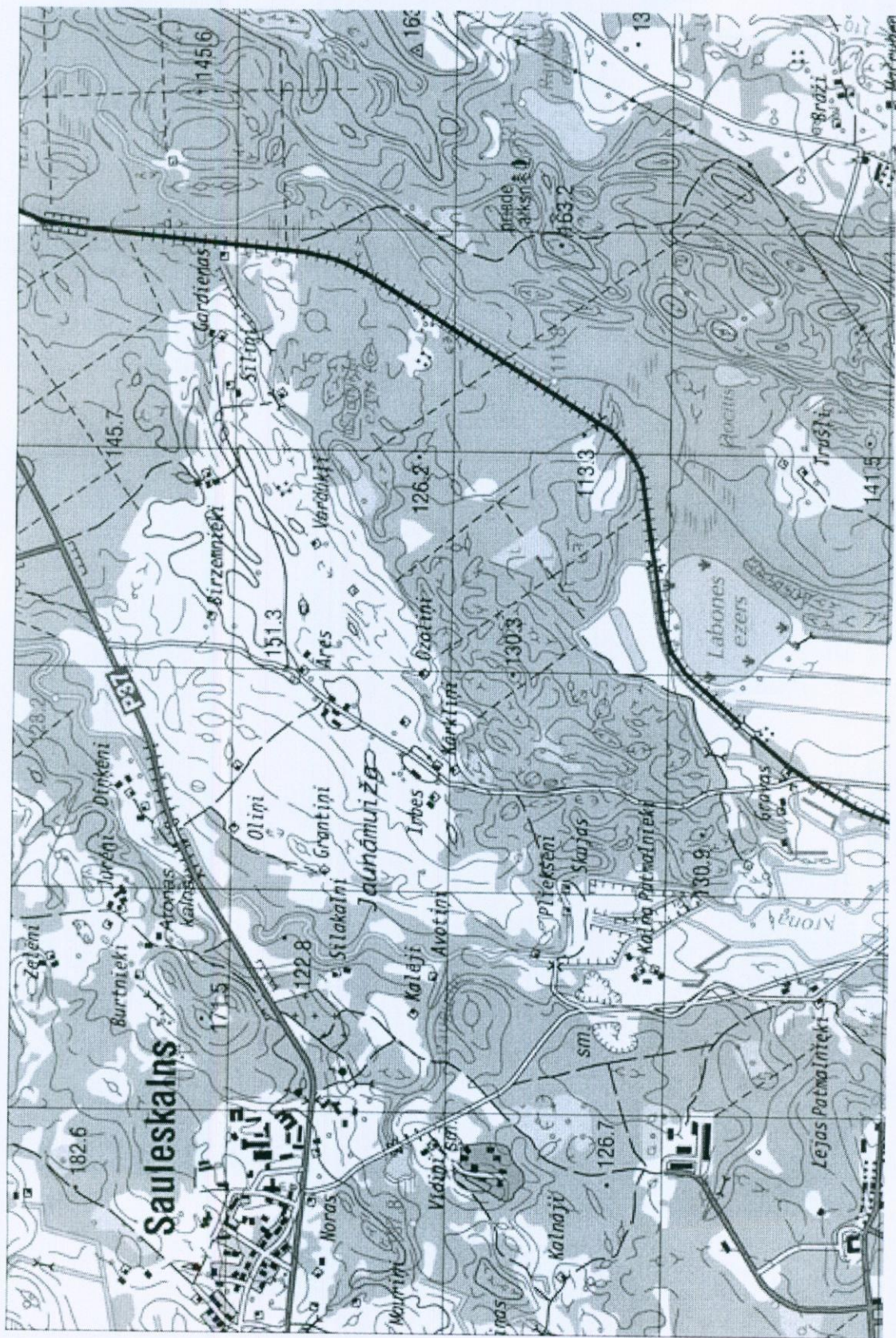
Zivju rūpnieciskā nozveja Labones ezerā 1953. – 2005. gadā (kg)

Gads	Lūdaka	Plaudis	Plicis	Rauda	Rudulis	Līnis	Karūsa	Asaris	Kopā
1953	-	50	-	-	-	-	-	-	50
1955	486	1065	-	495	-	-	-	64	2110
1959	12	2	-	10	-	-	-	3	27
1981	76	20	-	21	-	-	-	7	124
1982	65	-	-	20	5	-	-	5	95
1983	10	40	-	10	-	10	-	10	80
1984	30	-	-	-	-	-	-	-	30
1985	42	74	-	100	15	20	65	30	346
1986	10	40	-	125	-	-	-	15	190
1987	19	39	10	186	-	12	-	37	303
1988	19	30	-	260	-	-	-	-	309
1989	24	-	-	34	-	12	7	-	77
2000	15	17	-	5	-	4	1	27	69
2001	9	30	-	30	11	14	3	28	125
2002	14	18	-	15	-	20	3	19	89
2003	21	12	-	4	5	10	5	15	72
2004	20	19	-	6	11	13	3	19	91
2005	6	1	-	2	6	9	7	8	39

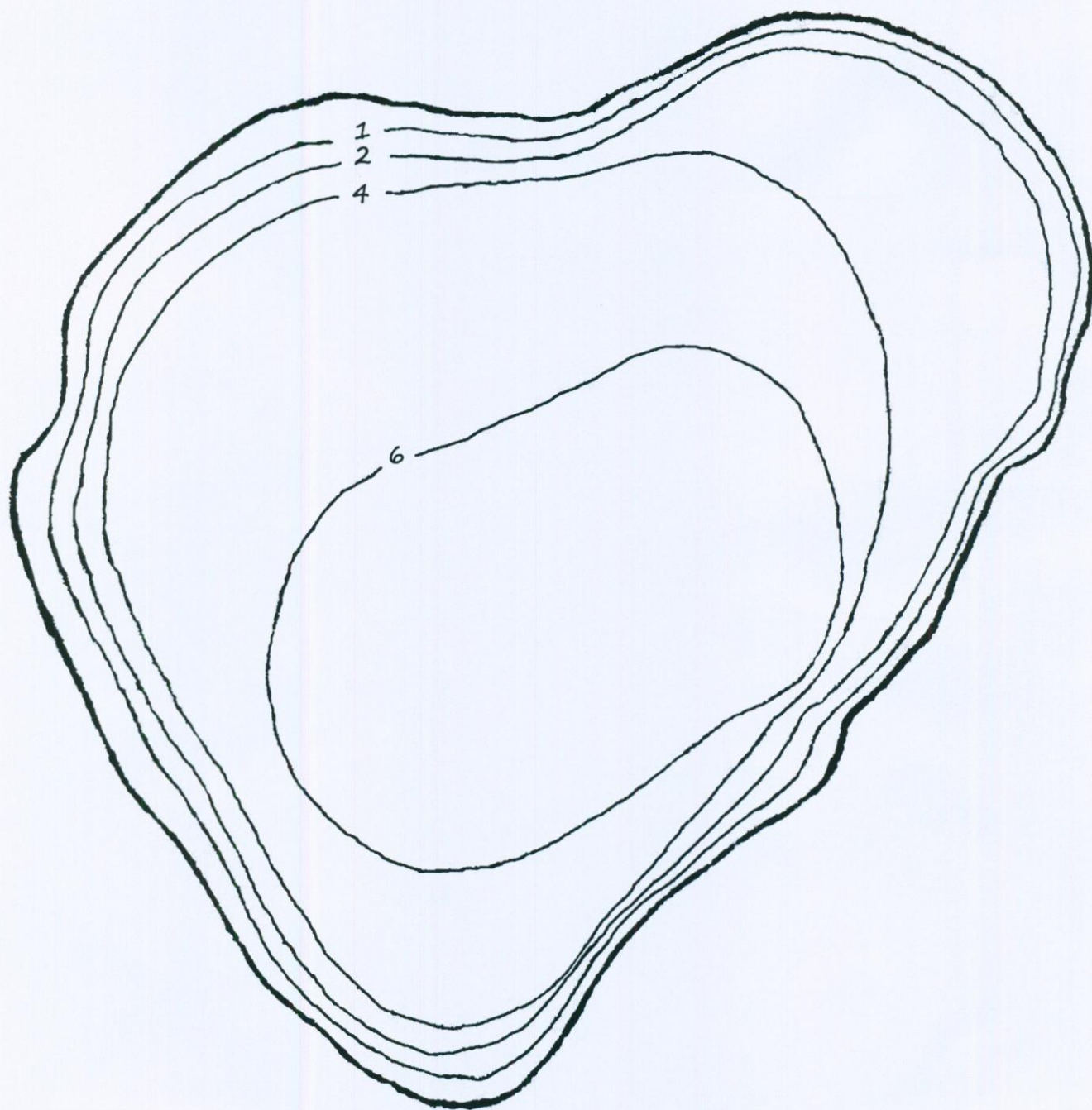
Labones ezera zivju rūpnieciskā produktivitāte 1953. – 2005. gadā (kg)

Gads	Līdaka	Plaudis	Plicis	Rauda	Rudulis	Līnis	Karūsa	Asaris	Kopā
1953	-	1,9	-	-	-	-	-	-	1,9
1955	18,7	41,0	-	19,0	-	-	-	2,5	81,2
1959	0,5	0,1	-	0,4	-	-	-	0,1	1,1
1981	2,9	0,8	-	0,8	-	-	-	0,3	4,8
1982	2,5	-	-	0,8	0,2	-	-	0,2	3,7
1983	0,4	1,5	-	0,4	-	0,4	-	0,4	3,1
1984	1,2	-	-	-	-	-	-	-	1,2
1985	1,6	2,8	-	3,8	0,6	0,8	2,5	1,2	13,3
1986	0,4	1,5	-	4,8	-	-	-	0,6	7,3
1987	0,7	1,5	0,4	7,2	-	0,5	-	1,4	11,7
1988	0,7	1,2	-	1-	-	-	-	-	11,9
1989	0,9	-	-	1,3	-	0,5	0,3	-	3,0
2000	0,6	0,7	-	0,2	-	0,2	-	1,0	2,7
2001	0,3	1,2	-	1,2	0,4	0,5	0,1	1,1	4,8
2002	0,5	0,7	-	0,6	-	0,8	0,1	0,7	3,4
2003	0,8	0,5	-	0,2	0,2	0,4	0,2	0,6	2,9
2004	0,8	0,7	-	0,2	0,4	0,5	0,1	0,7	3,4
2005	0,2	-	-	0,1	0,2	0,3	0,3	0,3	1,4

* – produktivitāte zemāka par 0,1 kg/ha nav norādīta

Labones ezers

Pēc VMPI datiem, 1974. g.